

Vatan ve Mesleği Gereği Yolculuğun Hükümleri - 20 /May/ 2018

Mesleği Gereği Yolculuğun Hükümleri

Soru 1: Meslek veya iş gereği yolculukta namazın tam kılınmasının ölçüsü nedir? (Namazı tam kılması için) birden fazla yolculuk mu yapmak gereklidir?

Cevap 1: Namazın tam kılınması ve orucun sahih olması (yani yolculukta oruç tutabilmesi) için örf gereği yolculuk, kişinin mesleği ya da mesleğinin mukaddimesi sayılmalıdır. İster birden fazla yolculukla isterse de işi gereği deniz yoluyla uzun bir deniz yolculuğuna çıkan kimse gibi uzun tek bir yolculukla olsun.

Soru 2: Yolculuğun iş yolculuğu olmasının ölçüsü nedir?

Cevap 2: Örf gereği, yolculuğun iş yolculuğu olması için üç şey gereklidir:

- A. İş yolculuğuna çıkma niyetinde olmak.
- B. İş yolculuğunun başlaması.
- C. İş yolculuğunu yapma niyetinin devam etmesi.

Soru 3: Bir kimse örfi sıdk noktasında şüphe ederse; yani örf'e göre "iş yolculuğunda olan kimsenin" hükmüne girip – girmediği konusunda şüphe ederse, iş yolculuğundaki namaz ve oruçlarının hükmü nedir?

Cevap 3: Sorudaki varsayımda namazı seferi kılmalı ve tuttuğu orucu sahih değildir.

Soru 4: Memurların iş gereği, her yıl iki veya üçten fazla olmasa da, yolculuk yapacaklarına dair yüzeysel bilgileri olması yeterli midir? Ya da bu hükmün kapsamına girmek için, 10 yolculuk gibi belirli sayıda yolculuk mu yapmalı veya yirmi gün, bir ay veya iki ay gibi belirli günler boyunca yolculukta mı olmalıdırlar?

Cevap: Belirli bir sayı muteber değildir; ancak örf gereği iş yolculuğu ya da iş yolculuğunun mukaddimesi sayılacak kadar yolculuğunu sürdürmelidir.

Soru 5: İş gereği yolculukta, namazın tam kılınması için ne kadar yolculuk yapılmalıdır (gelecek yıllarda yolculuğa devam etme niyetinde olmadığı varsayımıyla)?

Cevap: Uzun bir müddet, örneğin en az üç ay yolculukla meşgul olmak isterse, namazı iş yolculuklarında tamdır. Eğer müddeti uzun değilse, iş yolculuğu hükmünde değildir ve namazı yolcu namazı hükmündedir.

Soru 6: Bu üç ay içerisinde yolculuğunun iş gereği yolculuk sayılması için, her gün mü, ya da tatil olmayan günlerde mi ya da haftada üç veya dört gün mü veyahut on gün bir yerde kalmama suretiyle her on gün içerisinde bir iş yolculuğu yapması yeterli midir?

Cevap: Bu mesele örfün görüşüne bırakılmıştır ve zahiren örfün nazarında yakini olan ölçü, örf'e göre çalışan olmasıdır. Yani sürekli yolculuk etmeli ve normal işçilerin tatil ettikleri oranda (tatil günleri ve yas ve buna benzer durumlardaki gibi) tatil etmelidir.

Soru 7: Yıl boyunca işi gereği haftada bir yolculuk yapan memur, bu yolculuklarında namazını tam olarak mı kılmalıdır?

Cevap: Sorudaki varsayımda, namazı tam kılmalıdır.

Soru 8: Yolcuğu sürekli şer'i mesafeden daha az olan bir memurun, eğer tesadüfen bir yolculuğu şer'i mesafe ölçüsünde olursa, bu yolculuktaki vazifesi nedir?

Cevap: Varsayılan durumda namazı seferidir ve oruç tutması sahih değildir.

Soru 9: Asıl vatani ya da vatani olmayan başka bir yerde on gün ikamet eden ve hiçbir yolculuğa çıkmamış olan bir memur, ondan sonra da yine iş yolculuğunda namazı tam mı kılmalıdır?

Cevap: Sorudaki varsayımda, ilk yolculuğunda namazı seferi kılmalıdır ve ondan sonrakileri tam kılmalıdır.

Soru 10: On gün bir yerde ikamet eden memur daha sonra şahsi işi (iş için değil) gereği yolculuğa çıkarsa ve ondan sonra da iş yolculuğuna çıkarsa, ilk iş yolculuğunda namazı tam mı yoksa seferi mi kılmalıdır?

Cevap: Namazı tam kılmalıdır, ancak hem tam ve hem seferi olarak cem etmek ihtiyatını terk etmemelidir.

Soru 11: İş yolculuğundan önce on gün bir yerde ikamet etmemesinde, iş yolculuğuna çıkmamış olması mı gereklidir ya da her yolculuğu kapsamaktadır?

Cevap: Her yolculuğu kapsamaktadır.

Soru 12: İşine bağlı olarak bir yerde on gün veya daha fazla görev yerinde kalan memurun, dönüş yolunda namazlarının hükmü nasıldır?

Cevap: Sorudaki varsayımda namazı seferidir.

Soru 13: Görevinin bitiminden sonra, şahsi işlerinden dolayı görevi üzere gönderildiği şehirde bir hafta ya da daha fazla kalan memurun, dönüş yolundaki namazlarının hükmü nedir?

Cevap: On gün o şehirde kalmamışsa dönüş yolunda ihtiyat gereği namazı cem kılmalıdır (yani hem seferi ve hem de tam kılmalıdır).

Soru 14: İş gereği vilayet merkezine giden memur, daha sonra işi gereği o vilayete bağlı ilçelere de göreve gitmektedir; örneğin her gün bir ilçeye gitmekte ve akşam il merkezine dönmektedir. Acaba bütün bu yolculukları bir yolculuk mu sayılmaktadır, yoksa her yolculuğu ayrı - müstakil bir yolculuk mudur?

Cevap: Şer'i mesafe ölçüsüne ulaşan her yolculuğu ayrı - müstakil bir yolculuk sayılmaktadır.

Soru 15: İş yolculuğundan önce ya da sonra şahsi bir işini yapmak için kaç gün önce gelen ya da kaç gün daha fazla kalan kimsenin o günlerdeki namazlarının hükmü nedir?

Cevap: Her iki durumda da namazı tam kılmalıdır.

Soru 16: Özelliği çokça yolculuk yapmak olan bir işe yeni başlayan kimse, ilk iş yolculuğunda namazı tam mı kılmalıdır yoksa birkaç iş yolculuğundan sonra mı namazını tam kılmalıdır?

Cevap: İkinci sorunun cevabında da beyan edildiği gibi örf gereği, yolculuk işinin gereği sayılmasından itibaren, ilk yolculuğu olsa bile namazı tam kılmalıdır.

Soru 17: “İş yolculuk olan kimse” hükmüne giren memur, her yıl eğitim görevi gibi sabit ve daimi işi için olmayan yolculuğa çıkmaktadır. O yolculukta da namazı tam mı kılmalıdır?

Cevap: Evet, o yolculuklarda da namazı tam kılmalıdır.

Soru 18: İş yolculuklarında genelde ailelerini de kendileri ile beraber götüren memurların ailelerinin namazları tam ve onun (memurun) namazına mı tabidir?

Cevap: Ona tabi değiller.

Soru 19: Şer'i mesafenin miktarının tayini için, müsamahalı olsa bile o bölgenin örfünün görüşü yeterli midir yoksa mükellefin kendisi şer'i mesafeyi dakik mi hesaplamalıdır?

Cevap: İtminan hasıl olacak şekilde hesaplama yapılmalıdır.

Soru 20: Yolcunun kastedilen yere ulaşmasının ölçüsü, şehrin evveline ulaşmak mı yoksa eve ulaşmak mı veyahut iş yeri ya da gidilmesi kastedilen belli bir noktaya ulaşmak mıdır?

Cevap: Maksudı özel bir bölge ise ve şehirden geçmek, o bölgeye varmak için ise, şer'i mesafenin hesaplanmasında o özel bölge göz önünde bulundurulmalıdır. Ama eğer belirli bir maksudı varsa ve şehirde de işi var ise adeta şehre ulaşmak o maksada varmak sayılmaktaysa, şehrin girişi ölçüdür.

Soru 21: Görev esnasında şahsi işi gereği görevi terk edip geri dönen memurun, geri dönüş yolundaki namazının hükmü nedir?

Cevap: Bu yolculuktaki namazı seferidir.

Soru 22: İş yolculuğu yoğun olan memur, iş yolculuğu olmayan bir yolculuğa çıkarsa, bu yolculuktan geri dönüş iş mahalline ve geri dönüşünün amacı da iş gereği ise, iş yolculuğu sayılmakta mıdır, yoksa iş yolculuğu sayılmamakta mıdır?

Cevap: İş yolculuğu sayılmakta, namazı tamdır ve oruç tutmakta sahihtir.

Soru 23: Yolculukta namazını tam kılması gereken kimse, namazlarını seferi kılmış ise, bu durumda kılmış olduğu namazlarının hükmü nedir?

Cevap: Namazlarını iade ya da kaza etmelidir.

Soru 24: Yolculukta namazını seferi kılmaması gereken birisi, konuyu bilmediğinden ya da meselenin özelliklerini bilmediğinden dolayı namazını tam kılmışsa, şimdiki vazifesi nedir?

Cevap: İhtiyat gereği iade veya kaza etmelidir.

Soru 25: Tahsil durumu işiyle irtibatı olmayan bir kimse, tahsil görmek için bir şehre giderse, tahsil gördüğü şehirde, namaz ve orucunun hükmü nedir?

Cevap: Farz ihtiyat gereği ilim tahsili için yaptığı yolculukta namazlarını tam ve seferi kılmalıdır ve oruç tutmalı ve kazasını da yerine getirmelidir. Bu meselede geçiş şartlarına riayet etmek kaydıyla başka müctehide rücu edebilir.

Soru 26: Tahsil görmek için yolculuk yapan dini ilimler öğrencilerinin hükmü nedir?

Cevap: Örneğin, dini ilimler tahsilinde bulunan ve askeri okullarda okuyan ve bu yolculuğu yapmakla özel bir meslek kisvesine giren öğrencilerin yolculuğu, iş yolculuğu sayılmakta; namazı tam ve oruçları sahihtir.

Vatan Hükümleri

Soru 27: Asıl vatan konusunda ölçü nedir? Acaba bir yerde yalnızca doğmuş olmak ya da anne ve babanın vatanının olması yeterli midir? Yahut orada büyüme ve gelişme de şart mıdır?

Cevap: Yalnızca bir yerde doğmuş olmak ya da anne ve babanın vatani olması yeterli ve gerekli değildir. Belki asıl vatan sayılmasının sınır ve ölçüsü, insanın hayatının ilk yıllarında (çocukluk ve ergenlik) bir yerde gelişmesi ve büyümesidir.

Soru 28: Eğer bir kimse anne ve babasının asıl vatani olmayan geçici bir yerde dünyaya gelirse, oranın asıl vatani sayılması için kaç yıl orada kalmalıdır?

Cevap: Bu durum örfe bağlıdır ve bu durumun belirlenmesinde örften açıklama istenmelidir. Elbette bazı konular iki taraftan yakını olarak bilinmektedir. Örneğin eğer 15 ya da 20 yıl orada kalırsa yakinen orası vatani sayılmaktadır ve eğer iki yıl kalırsa vatan sayılmaz.

Soru 29: Vatan seçiminde ölçü nedir? Sürekli ikamet etme kastı gerekli midir?

Cevap: Bir yerin insanın vatani sayılabilmesi için o mekânı ikamet etmek için (sürekli veya bir zaman belirlemeksizin) seçmeli ve orada yaşamalıdır; ancak bir yerde yaşamak için 10 veya 15 yıl gibi belirli bir müddet kastı olursa bu durumda vatan sayılması noktasında örfi doğruluğu malum değildir. Fakat 40 veya 50 yıl gibi çok uzun müddet orada kalırsa o mekân vatani sayılmaktadır.

Soru 30: Sürekli kalmayı kastettiği bir mekânda vatan hükümlerinin geçerli olması için sırf niyet yeterli midir ya da vatan hükümlerinin cari olması için başlangıçta bir müddet o mekânda kalması mı gereklidir?

Cevap: Vatan sayılması için sırf niyet yeterli değildir; belki vatan hükmü gerekliliklerine de sahip olmak gerekmektedir. Örneğin; insanın normal olarak vatanında yaptığı işleri (ev tutmak ve geçimini sağlamak için iş kurmak gibi), her ne kadar bir müddet kalmasa bile, bir mahalde yapması durumunda, vatani sayılmaktadır ve eğer vatan için gerekli şeyleri sağlamazsa, vatani sayılması için bir müddet orada kalmalıdır.

Soru 31: Bir kimse sürekli veya uzun yıllar boyunca yılda üç – dört ay bir bölgede yaşamak isterse, acaba orası onun vatani sayılır mı?

Cevap: Eğer o bölge için vatan niyeti ederse ve ev ve bunun gibi vatandaki yaşam araç ve gereçlerini temin ederse orası onun ikinci vatanıdır.

Soru 32: Namazın tam kılınması ve orucun sahih olması için vatanda olması veya yolcu sayılmaması yeterli midir?

Cevap: Yolcu sayılmadığı yerlerde namazı tam ve orucu da sahihtir.

Soru 33: Bir kimse herhangi bir şehirde bir müddet yaşamak istiyor, onun yolcu sayılmaması için kaç yıl kalması yeterlidir?

Cevap 33: Bu olay örfi bir meseledir ve zahiren bir iki yıl yeterlidir.